de ovend

Stellingwarfs tiedschrift

41e jaorgaank no. 1
feberwaori 2013

Rabobaank de Stellingwerven streeft naor et leveren van duurzeme klaantweerde. Een veurweerde om dat berieken te kunnen is dat we deur oonze lekaole betrokkenhied goed 'e hoogte binnen van wat oonze klaanten neudig hebben en op pries stellen. Daor zetten we oons iedere dag volledig veur in.

Rabobaank. Een baank met idenen.

(0516) 43 83 43
www.rabobankdestellingwerven.nl

Rabobank

Foto's

Omslag, blz. 16, 21 Andries van Huizen
blz. 3 Klaas van der Veen
blz. 6, 9, 25 Lenus van der Broek
blz. 13 archief Schrieversronte
blz. 15 privé kollektie fem. Bergveld
blz. 19, 20 Marije Kuiper
blz. 23 Ruurd Jelle van der Leij
blz. 28, 29, 30 Sietske Bloemhoff

Kolofon

De Ovend wodt uutgeven deur de Stichting Stellingwarver Schrieversronte en komt zes keer in et jaor over de heerd bi'j de leden/ab. In dit blad verschienen bi'jdregen op et terrein van de Stellingwarver schrieveri'je, taelkunde, volkskunde, geschiedenis en taelbeweginge.

Redaktie	Koosje Hornstra, Jimmy Visser en Jannes Westerhof
Buro-redakteur	Sietske Bloemhoff
DTP	Trijnie Telkamp
Omslag	Sietske Bloemhoff
Drok	Telenga, Franeker
Administraosie	Stichting Stellingwarver Schrieversronte, Willinge Prinsstraote 10, 8421 PE Berkoop/Oldeberkoop Till. (0516) 451108
Eupeningstieden	Maendag t/m donderdag: 9.00 ure tot 16.00 ure
Administraosie	Overleg mit aandere mitwarkers kan alliend nao tillefonische ofspraoke
E-mail	info@stellingwarfs.nl
Webstee	www.stellingwarfs.nl/ www.stellingplus.nl
Lidm./Ab.	€ 18,00 in et jaor
Losse nommers	€ 3,50

ISSN 0166-7351

D'r mag gien wark uut dit blad overneumen wodden zonder schriftelik goedvienen van de maeker(s).

INHOOLD

Koosje Hornstra
Et veuroffien 2

Henk Bloemhoff
Et kon in 1883: om scheren veur 't recht mit Stellingwarfs van Ooldehoorn 3

W.J. Teijema
De tied dri'jt schieve 5

Jan Koops
Jubileumdienst in de karke van Berkoop 6

Attie Nijboer
Mien eerste huus 12

Sietske Bloemhoff
In Memoriam Zwaantje Kuiters-Keizer 13

Henk Bloemhoff
Bergveld lest veur uut eigen wark... 14

Jannes Westerhof
Dit plak dot me wat 16

Jannes Westerhof
Fotograaf Ruurd Jelle van der Leij 22

Van de redaktie
Veul wardering veur veurleesaktie Schrieversronte 25

Lily Köhler
Regionaole identiteit 26

Van de redaktie
Slot-ienakteraovend Schrieversronte: in ien woord prachtig! 28

Van de redaktie
De Ovend in plestiek... 30

Harmen Houtman
Een protte weten 30

Frank Spijkers
Otto, heer van Buil 32

ET VEUROFFIEN

Mien laeste veuroffien

Ja, jim lezen et goed. Dit is mien laeste veuroffien. Nao 13 jaor in de redaktie van De Ovend, he'k besleuten om d'r in 2013 mit op te holen. Et is tied om wat meer andacht an aandere hobbies te besteden. Want et was wel een hobby netuurlik.
Saemen mit Henk Kroese uut Langedieke en Jimmy Visser uut Wolvege, nam ik in 2000 et redaktiewark over van Johan Veenstra, die dat lange jaoren alliend daon had, mit Pieter Jonker as buro-redakteur. In die tied zat ik in et bestuur en deurda'k al jaorenlang op Der Izzerd in de redaktie van de dörpskraante *'t Kontakt* zeten hadde, docht ik da'k dat wel perberen kon. Pieter bleef gelokkig nog even, zodat niet alles ni'j was, veurdat hi'j opvolgd wodde deur Sietske Bloemhoff. Henk hul d'r al redelik gauw mit op en daorveur kwam Jannes Westerhof uut Darp in et plak en in disse saemenstelling hewwe daenk ik een kleine 10 jaor saemenwarkt en mekeer goed kennen leerd. Dat he'k d'r hiel mooi an vunnen.
Mien eerste idee as redaktielid was, dawwe wel es wat doen konnen mit de pertretten van Stellingwarver boeregezichten, waorvan de foto in de kraante staon hadde en die laeter ok meer as levensgroot in et Fries museum hongen hebben. Iene daorvan was van mien buurvrouw Richtje Kramer, een bekende feguur in de wereld van de geiten. De meensken veur disse foto's weren uutzocht deur veearts Jaap Baerveldt, saemen mit een kammeraod van him die fotograaf was. De veearts kende ik, omdat hi'j ok wel bi'j oons op de boerderi'je kwam.
Mitien he'k ontdekt dat et redaktiewark ok 'geveerlike' kaanten hadde. Nao et artikel in *De Ovend* is et tussen Richtje en mi'j niet hielemaole weer goedkommen. Ik hadde heur naemelik vergeleken mit een Russisch Maroesjkavrouwgien, deur de meniere waorop zi'j de heufddoek op hadde. Ik hadde dat hielemaole niet verkeerd bedoeld, mar Richtje was zwaor beledigd.
Pieter vun et onderwarp doe wel een goed idee en zee da'k d'r mar aachteran gaon mos. Dat ha'k now ok niet direkt bedoeld, mar daordeur he'k wel mitien leerd om op stap te gaon en mit onbekende meensken te praoten. De veearts het et kontakt legd en dus gong ik op een middag in september naor Sneek. Vusen te vroeg netuurlik en daoromme he'k eerst nog mar een posien in de auto zeten veur et huus. Ze woonden doe an de Singel in de Deupsgezinde Pasteri'je. Over toeval spreuken: mien femilie van Vaders kaante was ok Deupsgezind.
Eerst naoderhaand he'k ontdekt dat disse Erik Hesmerg aenlik een hiel bekende fotograaf was. Hi'j maekte foto's over de hiele wereld. Mar dat was an de man hielemaole niet te marken. Ik wodde hiel hattelik welkom hieten. Ik hadde een peer Ovends mit om zien te laoten, waor as et artikel mit de foto's in kommen zol. De Ovend was doe nog niet iens in kleur! Bi'j een koppien thee volgde een hiel plezierig gesprek mit Erik en zien vrouw Petra, ok fotografe, die him bi'j zien warkzemheden altied assisteerde. Wat me ok bi'jbleven is, is de foto van 1.20 bi'j 2 meter van boer Minne Hoekstra van Hooltpae, die bi'j heur in de gang hong. Veural de ogen sprongen d'r uut en de stoppelbaord!
Op disse meniere he'k in die dattien jaor hiel wat plezierige gesprekken mit verscheiden meensken had. Dat het mien leven hiel arg verriekt en daor kiek ik mit hiel vule genoegen op weeromme. *De Ovend* zal altied een waarm plak in mien hatte holen en ik weenske mien opvolger vule sukses en veural ok plezier toe.

Koosje Hornstra

Henk Bloemhoff

Et kon in 1883: om scheren veur 't recht mit Stellingwarfs van Ooldehoorn

Mien oold-kollega dr. Oebele Vries wees me lessend op een biezunder berichien van 3 jannewaori 1883. Hi'j was dat tegenkommen in et *Internetmagazine Friesland Zoals Het Was*, van Tresoar in Liwwadden. Et gaot om oflevering 66, en die geft infermaosie uut de maond jannewaori 1883. Dat magazine is een kraantestokkien in opneumen uut et *Nieuw Advertentieblad* van 1883. Datzelde blad hadde dat van 1893 of as ondertitel: *Heerenveensche courant van J. Hepkema*.

De tekst daor Vries mi'j op wees is om verschillende redenen biezunder, want de man daor et in et stokkien omme gaot is in et Stellingwarfs citeerd, wiels et gong om wat hi'j zegd hadde in een rechtzaeke tegen him. Butendat, hi'j kwam niet uut Oost- of West-Stellingwarf, mar... van Ooldehoorn. Dat lag doe in de gemiente (en oolde grieteni'je) Schoterlaand. Nao de splitsing in 1934 gaot et, wat Ooldehoorn angaot, om de gemiente Et Vene.

Wat hadde de man dan misdaon? Hi'j hadde van een boer ongevraogd *scheren(s)* mitneumen, en dat kon zomar niet. Mar wat bin *scheren(s)* ok al weer? Et is gien algemien bekend begrip meer, mar et gaot hier om een bepaolde waeterplaante, mit de Nederlaanse naeme *krabbescheer*. De veurbeeldzinnen in et *Stellingwarfs Woordeboek* vertellen o.e. ditte: 'Trekgatten mit scheren grujjen staorigan dichte in een tied van 50, 60 jaor, behalven as d'r zwanen in zitten, die holen et schone.' Dit veurbeeldzinnegien komt van woordeboekmitwarkers uut Steggerde. En infermaant Cees Bouwer gaf indertied veur De Hoeve de verbiening *scheren trekken* op, veur et *Stellingwarfs Woordeboek* dus, en nuumde dat zoks bi'j De Hoeve omme uut De Lende en de wieken van De Lende weg gebeurde. De scheren(s) wodden bruukt as gruunbemesting, onder de eerpels (1). Die scherens hadden dus een bepaolde weerde en dus is et te begriepen dat et niet deur de beugel kon aj' scheren(s) van een aander zomar mitnammen. *Et Stellingwarver Plaanteboek* stokt et

Scheren, Ned. krabbescheer.

veurkommen en ekenomisch belang nog wat meer uut: 'Vroeger wodden de mit scheren begruuide sloden wel mit een speciaole *scheretrekker* schoond. Dat was een sloothaoke mit extra lange tanen. Ok verdienden goenend bi'j mit et verzaemelen van Scheren. Et spul wodde dan verkocht an boeren die ze as plaantevoedingsstoffen (bemesting) over et laand uutreden' (2).

Een aandere biezunderhied is dat de man uut Ooldehoorn kwam én Stellingwarfs praotte. Dat liekt misschien vremd, omreden we vanoolds *De Kuunder* kennen as de oolde taelgreens mit et Fries. Mar d'r het een tied west dat Schoterlaand veur et grootste pat ok Stellingwarfs praotte, of misschien wel hielemaole, dat weten we niet sekuur (3).

Singeliers is veerder ok nog dat et hier om Stellingwarfs gaot dat we in oonze beide gemienten van de laeste tied niet kennen, temeensen, zoas et in dit kleine stokkien daeleschreven is.

Et kleine aentien tekst, want dat is et, heb ik hieronder opneumen, mit de spelling van vandaege-de-dag, mar wel mit behoold van de klaankweerde die mit de oorspronkelike spelling uutdrokt wodt. In verschillende woorden valen wat ofwiekende dingen op. Zo lezen we in de tekst gien *gooid wezen*, mar *egooid wezen*, niet *mitneumen* mar *mit eneumen*, en gien *trokken hebbe* mar *etrokken hebbe*. Die klaank *e-* d'r veur heurt o.e. bi'j et Stellingwarfs van Stienwiekerlaand, niet bi'j oons gewone Stellingwarfs van Oost en West. Now bin d'r in veurige ieuwen meensken van daore weg naor oonze streken verveerd, de spreker zol dus uut zoe'n femilie kommen kunnen. Mar dan zol aenlik ok de *h* veur de woorden die now mit een h beginnen weglaoten wezen moeten, en dat zien we niet gebeuren.

Dus zol et ok om eigen Stellingwarfs van Schoterlaand gaon kunnen. Dan bin *eneumen*, *egooid* en *etrokken* toch wel een betien vremd, want in oolde taelnetisies uut Et Vene en omgeving deur kraanteuutgever J. Hepkema en de tillegrafist F. Gorter lezen we *west* veur 'geweest', en *zegd* veur 'gezegd', en dus niet *ewest* en *ezegd*. Hepkema en Gorter gavven de woorden *west* en *zegd* op veur de dialektenquête van het Aardrijkskundig Genootschap van 1876, en heur materiaol kwam uut, zoas ze opgavven, de 'Dialecten van Tjalleberd en Sint-Johannesga' (4). Grootkaans was die Hepkema degene die de man van Ooldehoorn citeerde in jannewaori 1883, mar 'zien' citaot het dan wel *egooid*, *eneumen* en *etrokken*. Hepkema, of wie et dan ok was, zal toch docht hebben dat et *egooid*, *eneumen* en zo wezen mos. En wie wet is et ok echt zo heurd. Zondere veerdere historische gegevens kuwwe dan ok niet mit wissighied annemen dat om 'eigen' Stellingwarfs van oostelik Schoterlaand gaon het of krek niet.

Wel lat de schriever mooi een Friese taelaachtergrond zien, want we lezen bi'jveurbeeld et woord *immen* veur *iene* = 'iemand', en dat is Fries en gien Stellingwarfs. Ok de schriefwieze *ût* veur oons *uut*, *it* veur *et* 'het' en *in* veur *een* 'een' doen je daenken an een Friese haand van schrieven. Mar netuurlik kan de Friese schriefwieze van doe ok allienig *et veurbeeld* west hebben veur een niet-Fries die perbeerde om et Stellingwarfs redelik op pepier te kriegen.

Biezunder is toch wel dat de kraante de muuite neumen het om de persoon daor et omme gaot in de eigen tael an et woord te laoten. En nog es, Hepkema zels gooit hier hoge ogen, omreden die ok al bi'j de dialenquête van 1876 betrokken was en dus grootkaans interesse hadde. Stellingwarfs van Ooldehoorn, Stienwiekerlaand of nog argens aanders weg, in een geval dat et om et recht gong! Ok doe was et Stellingwarfs in de rechtszael dus niet uutsleuten...

As ofsluting nog ditte. Nee, et gaot niet om hielemaol et ienigste uut de 19e ieuw. Lees meer over teksten uut die ieuw o.e. an de haand van de infermaosie van Otto de Vent in die zien bi'jdrege an de Schrieversronte-jubileum-uutgifte *Feest van (h)erkenning* (5).

En dan... et stokkien zels, mit as ofsluting 'verzachtende omstandigheden'...

Haren uut et heufd
Strafzaken: Vervolgens stond terecht K.D., arb. te Oudehorne. Bekl. had van een hoop scheren, eigen aan R. Jager van Haskerdijken, en staande op een stuk land aldaar, ongeveer de helft in een praam geladen en aldaar meegenomen. Hij zeide: "Ik meende die scheren sollen zeker wel deur een boer daor weg egooid wezen en daor ik te arm was om mest voor mien stukkien bouw te kopen, docht ik, dat kan te pas koemmen en heb er wat van mit eneumen, mar wrachtig, doe ik laeter heurde, dat ze an immen toebeheurden, rouwde et me zo, dat ik me de haren uut et heufd etrokken hebbe." De Off. van Justitie vermoedt dat het verstandsvermogen van bekl. zeer beperkt is en vindt daarin verzachtende omstandigheden. Eisch 10 dgn. celstraf.'

Noten

1) Zie *Stellingwarfs Woordeboek* dl. 4, blz. 59.

2) Jager, Henk J., *Et Stellingwarver Plaanteboek*. Berkoop, 2006, blz. 40.

3) Jonkman, R.J. en A.P. Versloot, *Tusken Talen. It ferhaal fan de Fryske taal*. Liwwadden, 2008, blz. 101; Bloemhoff, H., *Taal in stad en land. Stellingwerfs*. Den Haag, 2002, blz. 17.

4) Bloemhoff, H., 'Overkuunders Stellingwarfs', in *De Ovend* 30 nr. 2, blz. 15-17.

5) Vent, O. de, 'Stellingwarver schrieveri'je in de 19e ieuw'. In: *Feest van (h)erkenning. Wark van 31 Stellingwarver schrievers*. Berkoop, 1997, blz. 147-157.

w.j. teijema

De tied dri'jt schieve,
briek wi'k et niet numen
meer een soort van bewegen
mit een handicap, klokke
mit discalculie, ie weten wel
de ciefers mar ok weer niet.
Onbelaans in chronologische
ontwikkelings, riegelmaotig (en
eins ok weer niet) uut de maot,
meer uut as in de tied, evenwichtig
zonder waeterpasse, in evenwicht
en toch niet lieke zwaor.
Wiels ik et zeker wete
(et bijna begriep...)
gaot de tied deur
mit schieve dri'jen.

Jan Koops

Jubileumdienst in de karke van Berkoop

Een kleine veertig meensken zatten 13 jannewaori om half tiene in de karke van Berkoop. Nogal wiedes zuj'm zeggen, die daotum vul ommes op een zundag. Mar et was op een tal punten toch een biezunder gebeuren. Die morgen wodde een Stellingwarver karkedienst holen as een mooie ofsluting van et jubileumjaor van de Schrieversronte. In eerste instaansie zol de dienst argens in september of oktober holen wodden, mar uuteindelik biwwe uutkommen op die koolde zundag mids jannewaori.

Rienk Klooster uut Liwwadden gong veur in de dienst. En ok veur him was et een biezunder mement. Diensten van domenee Sibbele Krikke in de zestiger jaoren in de karke van Berkoop (doe ok wel es in et Stellingwarfs) hebben Klooster d'r uuteindelik toe brocht om dominee te wodden. Et thema van de dienst was hiel toepasselik 'Een ni'j begin maeken'. Now wodde d'r in de preek gien ommedaenken geven an et jubileum van de Schrieversronte, mar de inhoold van de preek kuj' ok hiel goed toepassen op et wark van iederiene die him of heur inzet veur et wark veur oonze kultuur. Want Klooster wees d'r op dat een ni'j begin maeken eins nooit kan netuurlik, mar dat daor mit bedoeld wodt, daj' weerommegaon naor waor et allemaole om te doen was; daj' je dus ofvraogen: wat wollen wi'j ok al weer?

Veertig jaor is een biebelse tiedrekte van, zo he'k argens lezen, 'opvoeding, beproeving en regering' en die andudings gellen donkt mi'j ok veur de veertig jaor van de Schrieversronte. Veertig jaor waor van alles in veurvalen is an zuken naor de eigen identiteit bi'j et groter en oolder wodden (opvoeding), an muuilikheden (beproeving) en waorin de Schrieversronte een stevige pesisie inneumen het (regering) waor et de belangenbehattiging van de streektael in et algemien en et Stellingwarfs in et biezunder angaot.

Wat is et dan mooi daj' in die eigen tael een dienst holen kunnen waorin alles je eigen is en et je dichte op de huud komt. Hiel mooi is dat ok te zien an de lezings uut de Biebel die bruukt wodden. De eerste uut Amos is van de haand van Rienk Klooster zels. Hi'j het veur de vertaeling de Hebreeuwse brontekst d'r bi'j haeld en van daoruut de tekst op een hiele mooie wieze vertaeld in et Stellingwarfs. Jim zollen die tekst veur de aorighied es naost de tekst uut jim eigen Biebel leggen moeten. Dan zal dudelik wodden hoe mooi disse vertaeling wodden is.

De aandere biebellezing moet wat meer over zegd wodden. Sund een jaor of zesse zitten Rienk Klooster, Erica Plomp-den Uijl uut Makkinge en Jan Koops uut Oosterwoolde zo now en dan es bi'j mekeer in Makkinge en vertaelen dan een stok uut et Biebelboek Markus. Dat gaot niet hadde, want in al die jaoren hewwe krapan zes heufdstokken klaorkregen. Dat de vaort d'r niet in zit het ok hier weer te maeken mit et vertaelen uut de zonuumde grondtekst, in dit geval et Grieks. Woord veur woord wodt uut et Grieks ommezet en dan perberen wi'j de situaosie waor over schreven wodt een betien veur ogen te kriegen om daornao een zo geve meugelike Stellingwarver tekst op pepier te kriegen. Wi'j zitten dan een hiele

morgen bi'j Erica an et Buterheideveld en beleven daor alle drieje hiele genoeglike en inspirerende uren an. Wi'j hebben gien preteensies en vertaelen de hiele Biebel, mar et zol wel hiel mooi wezen as over een tal jaoren et evangelie neffens Markus op disse meniere in et Stellingwarfs beschikber wezen zol. Want eins is et vertaelen uut de grondteksten de ienige wieze waorop de Biebel wetenschoppelik verantwoord vertaeld wodden kan.

Et jubileum is ofsleuten; wi'j kun as Schrieversronte een ni'j begin maeken en opgaon veur et volgende jubileum. Et is goed om oons daorbi'j of te vraogen: wat wollen wi'j veertig jaor leden ok al weer? Ien van die plannen was ok dat d'r mit ienige riegelmaot een karkedienst in de eigen tael wezen zol. Now, daor bin d'r elk jaor wel een peer van; en bi'j et volgende jubileum hewwe mit een betien gelok een geve vertaeling van Markus veur de jubileumdienst beschikber.

Stellingwarver dienst in Berkoop

PREEK

Et begin van een ni'j kelenderjaor is vaeke een tied om de zaeken weer wat op een riegeltien te zetten. De goeie veurnemens die meensken dan hebben veur et ni'je jaor, die heuren daor dan ok wat bi'j. Op himzels is et goed om zo now en dan tied te nemen veur refleksie. Jezels vraogen te stellen zoas: Waor bin ik mit an de gang? Wat zol ik ok haost weer? Wat wil ik al en wat wil ik niet? Zokke mementen bin belangriek in et leven. En niet allienig om de jaorwisseling henne.

Bi'jtieden moej' om zomar te zeggen 'een ni'j begin maeken'.
Vanzels kuj' je leven niet overdoen. We zeggen dat dan wel es: 'A'k mien leven nog es overdoen kon, dan zol ik dit of ik zol dat'. Dat het gien zin. Want et leven is ommes uniek. Wi'j leven mar ien keer. Temeensen, dan gaon we mar vanuut.

Mit een ni'j begin maeken, bedoelen we dus wat aanders.
Et is vule eerder een weerommegaon naor de oorsprong. Op zuuk gaon naor et oorspronkelike uutgangspunt. En dan van daoruut de zaeken bi'jstellen. Misschien wel opni'j je plannen maeken veur de toekomst, opni'j je pad uutzetten en dan perberen om in die lijn veerder te gaon.

Zo warkt dat bi'jglieks ok in meenselike relaosies. As meensken tegen mekere zeggen dat ze perberen willen om opni'j mit mekere te beginnen, dan wil dat zeggen dat ze weeromme willen naor dat oorspronkelike uutgangspunt, doe et allegere nog goed was en zuver. Naor et mement bi'jglieks dat twie meensken verliefd op mekeer raekten. Of naor et moment daj' bi'j de wiege stonnen. Of et mement daj' nog vol zatten mit plannen en ideaolen veur de toekomst. Doe de toekomst nog eupen veur je lag en alles nog zo helder en dudelik leek.
Een ni'j begin: Perberen om diepe in jezels (in je geheugen en in je gevuul) dat punt weeromme te vienen, naor boven te haelen, en om van daoruut weer veerder te gaon.

We weten ommes allegere wel daj' in je bestaon deur alderhaande omstanigheden vaastelopen

kunnen. Op een dood punt uutkommen kunnen. Daj' zo vaaste kommen te zitten, dat et drege wodt om veerder te gaon, de toekomst integen. D'r kan ommes van alles wezen dat je bestaon onder spanning zetten kan, dat van invloed wezen kan op jezels en op de relaosie mit de meensken om je henne. Want een leven verlopt now ienkeer nooit egaol en geliekmaotig. D'r bin altieten hoogten en diepten, rechte aenden en scharpe bochten, lochtige kleuren en donkere kleuren. Et leven is ien en al beweging. Zo bi'j' ok zels altieten in beweging en bin ok meenselike relaosies altieten in beweging.
In et algemien spreuken is et belangriek dat d'r op 'e tied praot wodt. Mar ok daj' zo now en dan op zuuk gaon naor de oorspronkelike uutgangspunten. Ik bedoel, daj' jezels de vraoge stellen: 'Wat zo'k ok weer?' en 'Wat zollen wi'j ok weer?'

Krekkengeliek as et mit et leven is, zo is et ok mit et geleuven.
Ok wat dat angaot is et van belang om nao te daenken over de vraoge: Wat was ok weer de basis van et geleuf, van mien persoonlike geleufs- en levensovertuging. Wat et karkelike leven angaot is et aens niet aanders. Want de karke in al zien verschieningsvormen staot in een tredisie. Staot zels stief van de tredisies, zo liekt et vaeke. Vanzels kuj' daor niet zonder. Mar hoe zwaor wegen ze veur oons. Soms liekt et wel as bin de tredisies zo zwaor en zo overheersend daj' haost vergeten zollen waor as et in wezen omme gaot.

Een jaor of wat leden weren mien vrouw en ik in Griekenlaand. Prachtig bin de karken daore, zowel van buten as van binnen. Ien en al keunst: de ikonen en de mureschilderings. Geesteliken lopen daor omme in heur tredisionele klieden en zingen in wolkens van wierook de ieuwenoolde liturgische formules en teksten. Op himzels hiel interessaant. Trouwens dat gelt vanzels niet allienig veur de Grieks otterdokse tredisie, mar aens overal waor aj' kennis maeken mit aandere religieuze tredisies. Mar wat daor now krek zo belangriek bi'j wezen kan, is daj' je weer bewust wodden van je eigen protestaanse geleufstredisie. Want et protestaantisme het ommes in de 16e ieuw grote opruming holen in wat doe zien wodde as tredisionele ballast. Meensken as Luther, Zwingli, Calvijn en niet te vergeten Menno Simons, die wollen weeromme naor de oorspronkelike biebelse soberhied. Een ni'j begin maeken dus. Mar d'r ontstonnen vanzels weer ni'je tredisies die ok weer heilig wodden binnen.

Wat die tredisies angaot, die tot een hinderlike ballast wodden kunnen, hebben we te maeken mit een hiel oold verschiensel. Want in et oolde Israël weren al goenend die heur argerden an de tempeldienst mit zien pracht en praol en de heilighied daor omhenne. Daor weren et de profeten die zaggen dat d'r een hoop vrome uterlike schien bi'j was en die daor van de oorspronkelike uutgangspunten van et geleuf niet zovule in weerommevienen konnen. Zoe'n profeet was Amos, die leefde in de 8e ieuw veur Christus. Van him bin de vliemscharpe woorden, die hi'j sprekt uut naeme van de Alderhoogste:

Ik kan jim feesten niet uutstaon. Een ofgriezen heb ik d'r van.
Jim plechtige saemenkomsten, Ik kan ze niet verdregen.
Al brengen jim Mi'j ok braandoffers en maeloffers d'r op toe,
Ik moet d'r niks van hebben;
Jim daankoffer van mestvee staot Mi'j tegen.

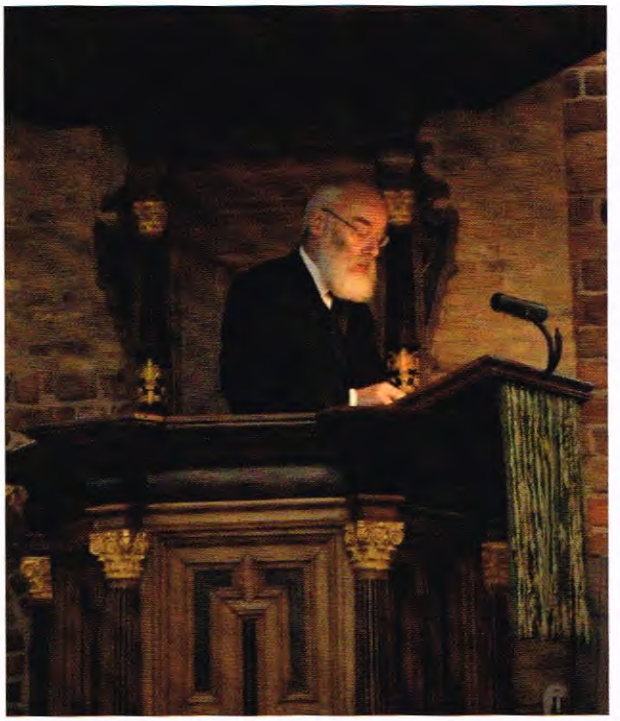

Dr. Rienk Klooster tiedens de Stellingwarver dienst in Berkoop.

Bespeer Mi'j et geraos van jim lieten.
De meziek van jim harpen mag Ik niet heuren.
Mar laot liever et recht broezen as waeter
en de rechtveerdighied as een diep dat nooit dreuge staot.

Et is ni'jsgierig dat de profeet hier et beeld bruukt van een stromend diep, een revier.
Want een revier ontspringt vaeke hoge in de bargen uut zuvere bronnen. Et waeter is schone, helder en fris. Mar al neffens dat een revier veerder stroomt, komt d'r van alles op uut en in te lane dat d'r niet in heurt. En zo bin een protte revieren zuver haost eupen riolen. En zoas dat mit een revier gaot, kan dat ok gaon mit et geleuf.

Zo staot et mi'j nog bi'j dat in 1997 mien vrouw en ik mit een reisgezelschop in Israël weren. Op een dag zatten we koffie te drinken in een kefégien an et Meer van Galilea. Op et straand lag een vissersbotien. En dan is d'r niet zovule veur neudig om je gedaachten gaon te laoten naor die dag, haost zoe'n twieduzend jaor leden, dat daor op et straand van datzelde meer iene rondleup, Jezus van Nazaret, die daor een stokmennig viskersluden reup om zien leerlingen te wodden. Et waren de beide bruurs Simon en Andreas en de bruurs Johannes en Jakobus. In Markus 1 wodt dan verteld dat de mannen votdaolik de netten daelelegd hebben en dat ze mit him mitgaon binnen. 'Viskers van meensken' zol hi'j van heur maeken. En mit disse viere en nog een peer aanderen gong hi'j Galilea deur. Hi'j onderwees in de synagogen daore en vertelde over de bliede bosschop van et Keuninkriek van God. En in Galilea op iene van de hoogten in Galilea, daor sprak hi'j zien bekende bargrede uut.

'Now is et de tied,' zee hi'j tegen de meensken, 'et Keuninkriek van God is hiel dichtebi'j kommen. Bekeer jim en geleuf in et goeie ni'js.' Wat as hi'j daor krek mit bedoelde, dat het hi'j naoder uutlegd in zien onderwiezings, in zien geliekenissen en in zien wondertekens. En ok zien eigen leven was daor ien grote illestraosie van. Want et gaot om et bestaon van now en hiere. Dat de grote droom van et Godsriek van vrede en van humaniteit een warkelikhied wodden zal in de daegen van oons leven. In wat wi'j van oons leven maeken.

Een ienvooldige bosschop, helder as waeter. Want et is opvalend dat Jezus niet een protte wetten en veurschriften geft, bepaolings over wat wel mag en wat niet. Hi'j het allienig wat richtlijnen geven. En de meensken moe'n mar kieken wat as ze d'r

mit doen kunnen. Want dat hangt ommes of van de situaosie. En de iene situaosie is de aandere niet. En de iene meenske is de aandere niet. Elk meenske het ommes zo zien eigen gaoven, telenten en meugelikheden. Et Keuninkriek van God is zodoende lieke kleurriek as et leven zels. Et geft an et leven een biezundere kleur en een biezundere smaek. En daore waor de iene meens wat wezenliks veur de aandere betekent, daor straolt wat deur van dat visioen van et Godsriek. Daor zien we, om zomar te zeggen, wat van God zels.

En zo brocht Jezus de meensken et goeie ni'js van et Godsriek. En hi'j reup meensken om daor geheur an te geven. Want et Godsriek bestaot uut meensken. Meensken die anraekt binnen, die inspireerd binnen. Meensken daor wat van uutgaot. En in et geleuf gaot et in principe dan ok om et geheur geven an die stemme. De stemme die jow ropt om overaende te kommen.

Altieten het dat op iene of ere wieze te maeken mit meenselike relaosies. Mit gemienschop. Jezus ropt meensken ommes mit gien aander doel as om een meenske te wezen veur en mit aandere meensken. En daorbi'j gaot et echt niet om grote mennigten volk, niet om de macht van et getal. Ik daenk dat et daor krek niet omme gaot. Niet om kwantiteit, mar om kwaliteit.
Et Godsriek waor Jezus et over het, dat het te maeken mit de kwaliteit van et bestaon.

Een ni'j kelenderjaor ligt veur oons.
Opni'j beginnen, daor hadden we et over.
Dat betekent: Weeromme naor de oorsprong.
De oorsprong van wat awwe in oons leven ok al weer zollen en wat awwe ok al weer wollen.
Dat brengt oons toegelieke ok bi'j de oorsprong van et geleuf, de basis van waoruut we in et leven staon. En dat brengt oons bi'j de Man van Nazaret, die et had over et Godsriek en dat dat een realiteit wezen mocht in de daegen van oons leven.

'Kom daoromme achter mi'j an!', zee hi'j.

Amen.

Stellingwarver diensten in 2013

In elk geval kun dit jaor nog twie Stellingwarver diensten bi'jwoond wodden:

Op zundagaovend 9 juni om zeuven ure gaot Rienk Klooster veur in een dienst in de dörpskarke van Oosterwoolde. Een weke laeter, op zundagmorgen 16 juni, gaot Jan Koops om tien ure veur in een Stellingwarver dienst in de karke van Else.

Schriflezing Oolde Testement: Amos 5:21-24

Ik kan jim feesten niet uutstaon.
Een ofgriezen heb Ik d'r van.
Jim plechtige saemenkomsten, Ik kan ze niet verdregen.
Al brengen jim Mi'j ok braandoffers
en maeloffers d'r op toe,
Ik moet d'r niks van hebben;
Jim daankoffer van mestvee staot Mi'j tegen.
Bespeer Mi'j et geraos van jim lieten.
De meziek van jim harpen mag Ik niet heuren.
Mar laot liever et recht broezen as waeter
en de rechtveerdighied as een diep dat nooit dreuge staot.

Schriftlezing Ni'je Testement Markus 1:14-20

Naodat Johannes oppakt was gong Jezus naor Galilea en
brocht et goeie ni'js van God en zee:
Et is now de tied; et keuninkriek van God is hiel dichtebi'j
kommen;
bekeer jim en geleuf in et goeie ni'js.

Doe hi'j an et meer van Galilea langes leup,
zag hi'j Simon en Andreas, Simon zien bruur,
die een net in et meer uutgooiden.
Jezus zee tegen heur:
Kom aachter mi'j an en ik zal maeken dat jim viskers van
meensken wodden.
Votdaolik leuten zi'j heur netten gewodden en gongen aachter
him an.
Een aentien veerder zag hi'j Jakobus, iene van Zebedeus, en
Johannes zien bruur, die in de boot de netten in odder maekten.
En daolik reup hi'j heur;
en zi'j leuten heur heit Zebedeus mit de dagloners
aachter in de boot en gongen aachter him an.

Attie Nijboer

Mien eerste huus

et plak waor as ik geboren bin
drie kaele liesten
lege bladzieden
d'r staot gien woortien in.

Ik moet et doen mit de verhaelen
De boerderi'je, de beesten
Lotte et peerd en Tily de hond

Herinnerings
as staelen in een boek
veurin bliek en schruten
diepe kleuren pakken laeter uut.

In et besef
veerder greven het gien zin
ik vien inkeld gruus

Leef ik now de klokke rond
alle menuten
bin et weerd.

Attie Nijboer

Los zaand

Wi'j bin as los zaand
Sund d'r een schaekel ontbrekt

En et vuult krek
as biwwe
dobbers op et waeter
Wi'j missen et veilige, vaaste laand

Lichtkaans, pattie laeter
zal de scharpste piene betiemen
en de tied oons weer liemen
hielende, as een drokverbaand

Sietske Bloemhoff

In Memoriam Zwaantje Kuiters-Keizer

Zwaantje Kuiters-Keizer (1920 - 2013).

Half jannewaori was d'r de trieste tiedinge van et uut de tied raeken van oold-bestuurslid van de Stellingwarver Schrieversronte Zwaantje Kuiters-Keizer. Zi'j wodde op 7 meert 1920 geboren in Ni'jberkoop en raekte weg in Wolvege op 14 jannewaori 2013.

De Stellingwarver Schrieversronte beweert an Zwaantje Kuiters hiele goeie herinnerings. In december 1986 volgde zi'j Bouke Jansen van Oosterwoolde op as bestuurslid. Zwaantje zat percies tien jaor in et Schrieversronte-bestuur, want in december 1996 nam zi'j ofscheid en wodde doe opvolgd deur Koosje Hornstra van Der Izzerd. In et bestuur was Zwaantje altied een positief mitdaenkend lid en ze wol as et even kon overal wel an mithelpen.

Ok veur die periode was Zwaantje Kuiters trouwens al drok in de weer veur et Stellingwarfs en de Schrieversronte. Zo was zi'j iene van de groep meensken die an de aldereerste kursus 'Stellingwarfs veur beginners' mitdee, tegere mit o.e. Lamkje Hof-de Boer en Johan Veenstra. Laeter zol zi'j zels ok kursusleider wodden veur diezelde kursus. Zwaantje heur belangstelling was bried en heur inzet al krek liek. Zo was ze van 1991 of ok nog kontaktpersoon van de infermaantegroep van Berkoop veur et *Stellingwarfs Woordeboek*. Ze vervong Lamkje Hof-de Boer, die in dat jaor wegraekt was. In 1978 verscheen de bloemlezing 'Onder eigen volk, wark uut de jaoren 1970-1976 van 24 Stellingwarver schrievers', en Zwaantje zat in de redaktie van die mooie bundel. Die kwam uut bi'j gelegenhied van et vuufjaorig bestaon van de Stellingwarver Schrieversronte.

Zwaantje Kuiters-Keizer was liekewel zels ok schriefster. Zo schreef zi'j mit naeme verhaelen veur kiender en verscheen van heur haand in 1985 et boek 'Ze weren d'r echt'. In dat boek beleven de Stellingwarver keboolters Ulf, Alf en Olf hiele biezundere aeventuren. Laeter wodde et vervolgverhael 'De bos van Ulf, Alf en Olf' verfilmd veur et vak 'Hiemkunde in et basisonderwies'. In de film daor kiender en volwassenen in speulden, speulde ok Zwaantje een rolle. Behalven kienderverhaelen schreef Zwaantje Kuiters ok kotte verhaelen, mit naeme veur de rebriek 'Uut de pultrum' van de Liwwadder kraante en 'Op 'e schostienmaantel' van de Stellingwerf. Al in 1982 verscheen et boek 'Pake', een verhael uut et Berkoper volksleven van Klaas Bergsma. Zwaantje vertaelde en bewarkte dat verhael tot een slim interessaant en leesber boek, daor ommeraek veul wardering en belangstelling veur was.

De laeste jaoren gong et mit Zwaantje Kuiters-Keizer, wat heur gezondhied angong, de hieltied minder. Ze kon niet langer alliend in heur vertrouwde huus an de Grietmansstraote in Berkoop wonen en mos naor Lindestede in Wolvege.

Et bestuur van de Stellingwarver Schrieversronte blift Zwaantje Kuiters-Keizer slim erkentelik veur heur grote inzet en betrokkenhied veur de Stellingwarver tael en de Stellingwarver Schrieversronte.

Henk Bloemhoff

Bergveld lest veur uut eigen wark…

Zoks kan netuurlik niet letterlik, wat d'r in de titel hierboven zegd is. Hendrik Johannes Bergveld, Henderk Jehannes op zien Stellingwarfs, leefde ommes van 1902 tot 1966. Uut die tied zullen d'r nog wel wat geluudsopnaemes te aachterhaelen wezen, mar ie hadden nog niet zoks as luusterboeken… Et is vanzels dan ok feguurlik bedoeld. *Bergveld lest veur uut eigen wark* is de titel van et ni'jste Schrieversronteboek, SSR-nr. 155, mit op een betien nao alle wark van Bergveld, de bekende Appelschester schriever en toegelieke ok een goedelike mar taoie strieder veur meer anzien van et Stellingwarfs. En, veural niet te vergeten, ok een ieverige vaastelegger en beschriever van biezundere woorden en uutdrokkings in et Stellingwarfs en van volks- en geschiedkundige gegevens.

Bergveld wodt beschouwd as de belangriekste veurloper van degenen die in 1972 de Stellingwarver Schrieversronte opzet hebben, et streektaelinstituut dat oflopen jaor zien 40-jaorig bestaon vierde. As belangrieke schriever van vroeger naost Bergveld heurt aenlik in iene aosem deur ok Martinus Bakker van vroeger van Noordwoolde nuumd te wodden, en dat doe ik dan ok graeg, al gaot et hier veerder over Bergveld en die zien wark. Bakker was jonger, en het nog aorig lange aktief west in de tied van de Schrieversronte zels. En op historisch terrein weren d'r netuurlik ok meer veuranstaonde meensken, mar daor gaot et now veerder niet over.

In Bergveld zien tied was d'r grote wardering veur die zien verhaelen, gedichten, beschouwings en al zo meer, en bi'j kenners is dat nog altied zo. Bergveld is dan ok een kruderige verteller die oge hadde veur de meensken. Hi'j schrift ofwisselend en is nooit langdraoderig. Hi'j is een verteller die keunstig en knieftig humor in zien wark anbrengt, mar die liekegoed eernstig of gevulig schrift as et onderwarp d'r omme vragt. Bi'jglieks in zien netuurgedichten, in zien warderende herinnerings an aanderen en in een riegel biezundere gelegenhiedsvassen.

Een aandere reden om Bergveld toch veural te lezen is ditte: in vule van zien beschouwings en verhaelen heur ie hoe de Stellingwarver meensken vroeger dochten en leefden. Ie lezen ok over alderhaande tredisies en opvattings daor ie, ok mit de zuukmeugelikheden van now, niet zo makkelik van alles over geweerwodden zollen. Dat kan wél lezendeweg in et ni'je boek.

Lange jaoren leden schreef Bergveld zien aldereerste boek. Feitelik was et eerst een lang artikel, en dat was veur de *Drentse Volksalmanak* van et jaor 1949. Et hiette 'Iets over de Stellingwervers en hun dialect'. In etzelde jaor verscheen dezelde tekst in een boekien mit de naeme *De Stellingwervers en hun dialect*, uutgeven deur de Fryske Akademy, i.s.m. uutgeveri'je Van Gorcum in Assen. In Bergveld zien tied was *De Stellingwervers en hun dialect* spietig genoeg et ienigste boek angaonde Stellingwarf dat van him verscheen. Mar dat hul gelokkig niet in dat hi'j amper publiceren kon… Hi'j kon dat ommeraek in mit naeme *De Ni'je Oost-Stellingwarver* en *De Oost-Stellingwarver*. Dat twiede blad was et Oost-Stellingwarver streekblad van veur W.O. II. Pas in 1970 verscheen een eerste boek mit een hiele riegel verhaelen, gedichten en meer. Dat was *De Oolde Pook*, mien eigen keuze uut et naolaoten wark, zoas de femilie Bergveld, in

et biezunder zien vrouw Ada Bergveld-Gorter, mi'j dat geven hadde. De gemientelike Kulturele Raod van Oost-Stellingwarf van begin jaoren zeuventig was geern bereid om mien 'eerste keur' uut zien wark uut te geven. De grote belangstelling en wardering die volgde vreug d'r omme dat d'r in 1976 nog een bundel kwam, mit een ni'je keuze dus. Die bundel verscheen onder de naeme *Klaeterjaegers*. Disse keer was de jonge Stellingwarver Schrieversronte de uutgever. Van *De Oolde Pook* verscheen in 1977 nog een twiede drok, zo groot was de belangstelling nog altied. Die was ommeraek goed te marken bi'j et pebliek.

Et boekien *De Stellingwervers en hun dialect* hielemaole, mar ok *De Oolde Pook* en *Klaeterjaegers* weren de laeste tien, vuuftien jaor mar min te bezetten. Butendat was in et materiaol van Bergveld da'k begin jaoren zeuventig kregen hadde en ok in verschillende kraanten en tiedschriften meer te vienen da'k de muuite weerd vun om onder de meensken te brengen. Zo komt et daj', aj' dit ni'je boek in hanen kriegen, niet allienig et wark uut de veurige drie boeken vienen, mar ok aorig wat aandere teksten die aj' zels mar mit muuite in kraanten en zo weervienen zollen of die vermoedelik nog niet eerder in drok west hebben. Ik hebbe niet alle kraanten en tiedschriften hielemaole bi'jlanges west, mar veeruut et meerste wark zal now toch wel in et ni'je boek staon.

Om nog even wat meer een idee van et ni'je boek te geven, wi'k even numen uut wat veur grotere gehielen as dat bestaot. Dat is aldereerst een inleiding, en die gaot o.e. over et belang van Bergveld zien wark en 'taelzorg', en ok over zien persoon. De zeunen Piet en Jan Harmens Bergveld hebben mi'j aorig wat extra gegevens anleverd en ok, veur et boek as gehiel, een tal mooie foto's. Nao de inleiding kriej' de verschillende ofdielings: 1. Riempies / gedichten; 2. Verhaelen, rebriekteksten, zaekelike schrieveri'je; 3. Inzunnen stokken, netisies (kollums); 4. Gelegenhiedsvassen;

Hendrik Johannes Bergveld (1902 - 1966).

5. Teniel, heurspullegies; 6. Teksten over et Stellingwarfs, de Stellingwarver geschiedenis en volkskunde 7. Brieveschrieveri'je an en van Bergveld 8. Teksten van aanderen over Bergveld 9. Godsdienstig wark (mit preken en stokkies biebelvertaeling in et Stellingwarfs).

Et tal bladzieden van disse ni'jste uutgifte van de Stellingwarver Schrieversronte is 320, et boek verschient in een had kaft en de pries is 19,50 euro. Bergveld zien schrieveri'je in dit ni'je boek is ommeraek noflik om te lezen en zien wark is donkt mi'j ok een meraokels mooi stok 'immaterieel arfgoed' van Stellingwarf. Laot je dat niet ontgaon! Ok ie kun d'r now mooi weet van kriegen! Mar hool wel even in de gaten dat et gaot om een ienmaolige oplaoge van 500 exemplaoren. Dus zorg daj' d'r gauw bi'j binnen aj' je tot de liefhebbers rekenen. Of aj' gewoon ni'jsgierig genoeg binnen.

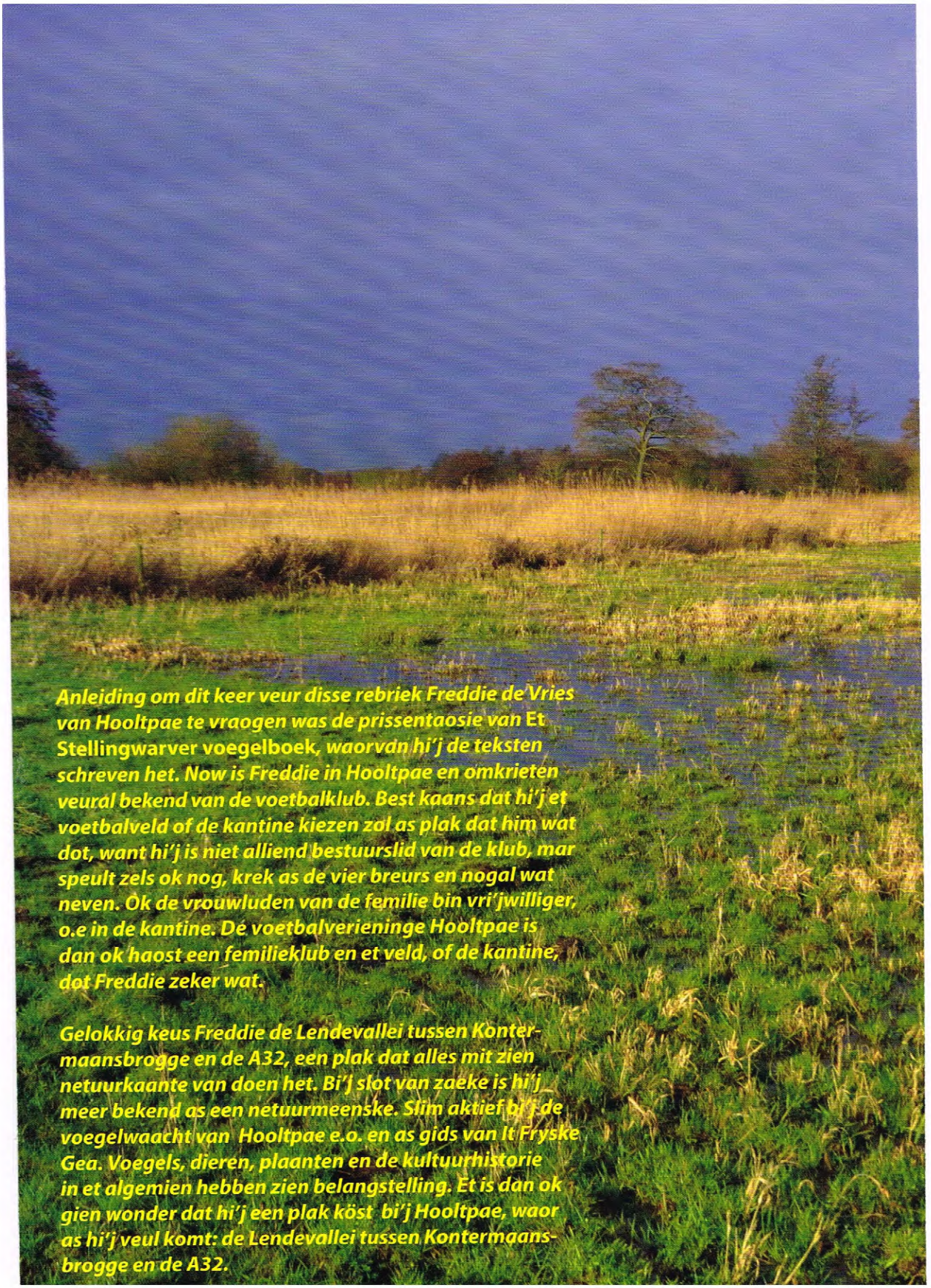

Anleiding om dit keer veur disse rebriek Freddie de Vries van Hooltpae te vraogen was de prissentaosie van Et Stellingwarver voegelboek, *waorvan hi'j de teksten schreven het. Now is Freddie in Hooltpae en omkrieten veural bekend van de voetbalklub. Best kaans dat hi'j et voetbalveld of de kantine kiezen zol as plak dat him wat dot, want hi'j is niet alliend bestuurslid van de klub, mar speult zels ok nog, krek as de vier breurs en nogal wat neven. Ok de vrouwluden van de femilie bin vri'jwilliger, o.e in de kantine. De voetbalverieninge Hooltpae is dan ok haost een femilieklub en et veld, of de kantine, dot Freddie zeker wat.*

Gelokkig keus Freddie de Lendevallei tussen Kontermaansbrogge en de A32, een plak dat alles mit zien netuurkaante van doen het. Bi'j slot van zaeke is hi'j meer bekend as een netuurmeenske. Slim aktief bi'j de voegelwaacht van Hooltpae e.o. en as gids van It Fryske Gea. Voegels, dieren, plaanten en de kultuurhistorie in et algemien hebben zien belangstelling. Et is dan ok gien wonder dat hi'j een plak köst bi'j Hooltpae, waor as hi'j veul komt: de Lendevallei tussen Kontermaansbrogge en de A32.

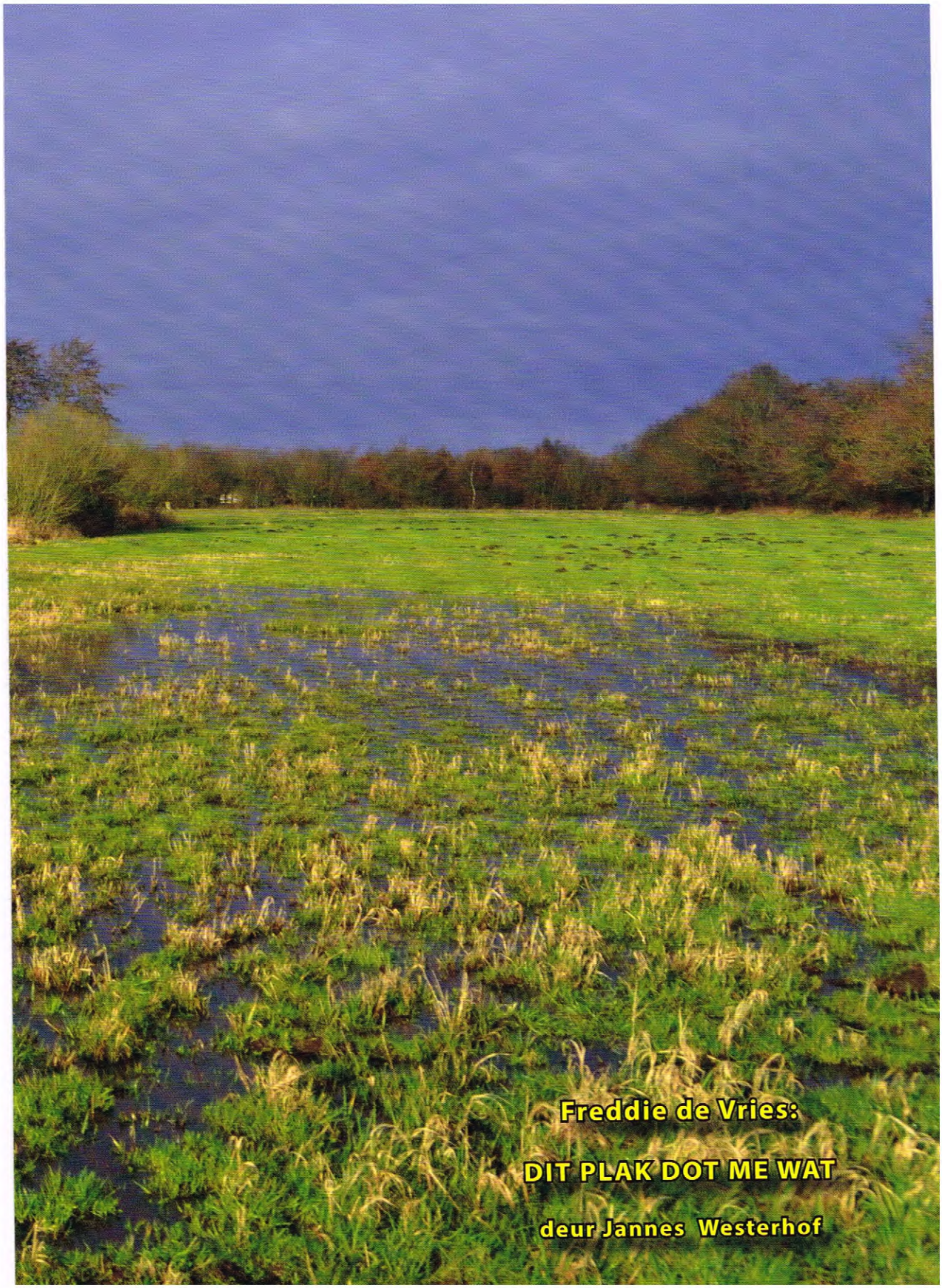

Freddie de Vries:

DIT PLAK DOT ME WAT

deur Jannes Westerhof

'Opa De Vries boerkte op de prachtige plaetse *Zorg en genot* mit acht mad hujlaand. Et perceel leup van de Scheenebos tot De Lende. Ik kom dan ok al van jongs of an in de Lendevallei, eerst veural om eier te zuken. Ik kom uut een femilie van netuurmeensken. Opa wol bi'jglieks gien jaegers op et laand hebben. Mar krek deur een jaeger kwam ik veul in et veld. Overbuurman Wiebe Kromkamp was een fanatiek jaeger en ik moch vaeke mit op jacht. Ok van de zeunen Roelof en Theo he'k veul leerd. We hebben mit oons drienend kri'je- en ekstereier zocht, mar ok van de kiewiet en de gritte. De kleuren en et geluud in de meitied in de gröslanen om Hooltpae henne van die tied vergeet je nooit meer. Vanof mien tiende he'k nooit meer een ei uuthaeld. Van die tied of gong ik prikken bi'j de nussies zetten om de eier te bescharmen. Et verschil dat jaegers hebben tussen nuttige en schaedelike voegels zag ik niet meer. Ik heb veul belangstelling veur de netuur en et laandschop, mar ik bin veural een voegelliefhebber. Vanof et mement dat ik as joongien van acht jaor van ome Bertus de voegelboeken *Zien is Kennen* en *De eieren van onze vogels* kreeg wodde dat nog veul slimmer. Die boeken he'k wiethoevaeke inkeken.'
Bi'j de prissentaosie van *Et Stellingwarver voegelboek* op 23 december van veurig jaor kreeg ome Bertus et eerste exemplaor anbeuden deur Freddie. Et kedogien van ome Bertus had hi'j mitneumen en hi'j vertelde dat de beide boeken ome Bertus destieds een weekloon kost hadden. 'Doe ik een jaor of tiene was bin ik lid wodden van de voegelwaacht. Daor he'k hiel vule leerd, in et begin moch ik eier tellen en nustkaasten konterleren. Laeter kwam daor de registraosie van kaasten en nusten en zok-zo-wat bi'j. Now bin ik zels al weer lange opleider van 'junior naozorgers'. Freddie is altied betrokken bleven bi'j de voegelwaacht. Zo het hi'j bi'jglieks een jaor of vuuftien in et bestuur zeten.

Freddie de Vries

Veurjaor uut mien jeugd

Morgens in een daampige mist,
heurde ik de kiewiet en een peerd dat pist
As dan inienen de zunne deur de diezige deken henneprikt,
en een pinke an een likstien likt,
zingt et lurkien in et hoge zwark,
en beginnen de boeren heur daegeliks wark.

Dongbulties verspreiden mit een vörke in de haand,
geuties greven in et sompige laand.
De dotters bluuien uutbundig mit heur frisgele kleuren,
en overal kuj' de levendige gritten bi'j De Lende heuren.
Wat een pracht van kleur en geluud,
in et prille veurjaor is et heerlik, zo butenuut!

Et weerlammegien mekkert ienzem deur de wolkens:
blauw en gries,
et grös is nog wel wat nat van dauw en smultend ies.
Ok de wulpe jodelt zien mooie lied,
uutsulend boven laand en riet.
Een haeze schoelt in zien leger en de tutering zit op een paol,
dit is de meitied in zien volle pracht en praol!!!

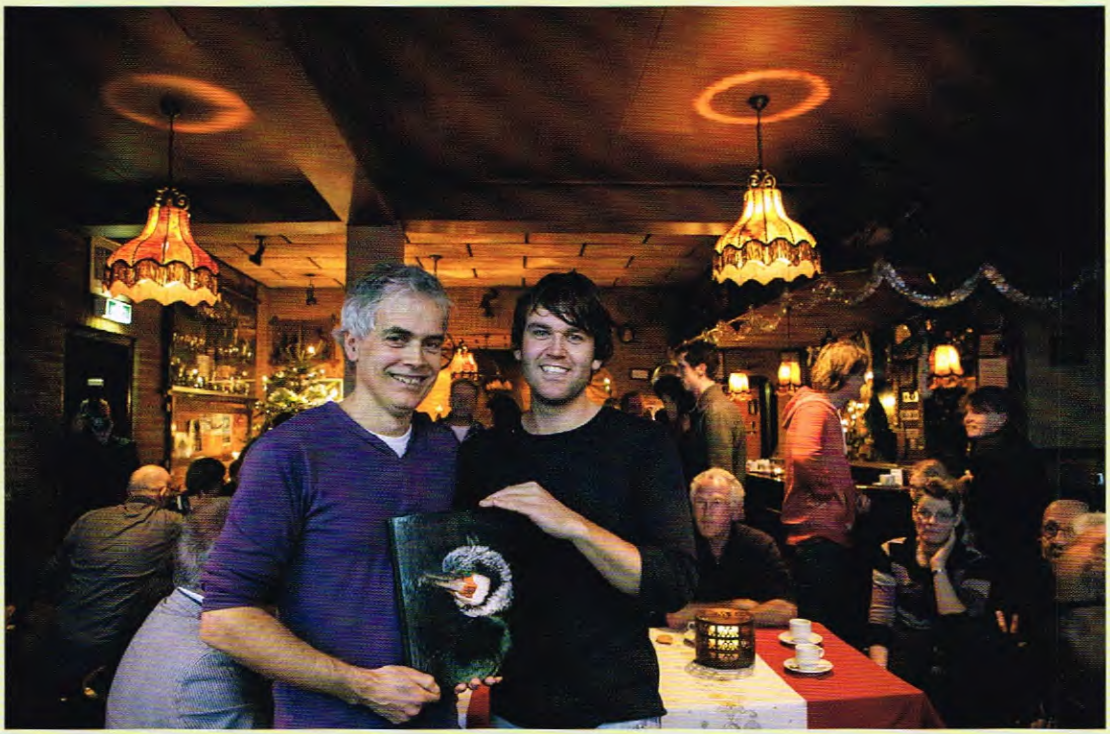

Freddie de Vries (links) en Ruurd Jelle van der Leij, vlak nao de prissentaosie van 'Et Stellingwarver voegelboek'.

'De kennis over voegels he'k ok deur kursussen in binnen- en butenlaand opdaon. An Sovon, de organisaosie veur voegelonderzuuk, he'k wat dat betreft veul te daanken. Plaantekursussen he'k ok wel volgd, al had ik op 'e Middelbaore Tuunbouwschoele in Frederiksoord al veul les had in plaantekennis. Die schoele was niet mien eerste keuze, mar nao de kristelike mavo in Wolvege, waor ik hiel veule leerd heb, wus ik niet wat ik wol. Uuteindelik docht ik an de Bosbouwschoele in Arnhem, mar daor wodden mar weinig meensken toelaoten en et lokte me niet daor bi'j te wezen. Dat was jammer, want ik bin gek op bomen. Doe ze in Hooltpae mit de riolering an et greven weren bin ik twie weken niet naor schoele west om te waeken bi'j de wottels van een peer iekebomen. Ok veur et behoold van de drie oolde lindebomen bi'j de anleg van de Westerhofstraote begin jaoren tachtig he'k mitdaon an et verzet tegen et kappen. Doe ik niet naor de Bosbouwschoele kon, he'k me opgeven bi'j de Tuunbouwschoele in Frederiksoord, mar deurdat ik te laete was mit et opgeven gong ik eerst een jaor naor de Middelbaore Laandbouwschoele in Meppel, mar daornao kwam et d'r toch nog van. Mit muuite he'k et diplome haeld. An de plaantekennis lag et niet, daor was ik goed in, mar ik bin niet haandig en et praktiekexamen was een ramp.'

Vanof de Vinkegevaortweg gaon we de weg in naor de boerderi'je van Poelsema, eerder woonde daor Hoekstra. We bekieken de wildakkers van Sjouke Bakker, waor as in december bi'j diezig en regenachtig weer niet zoveul van alderhaande gewassen te zien is. Mar bi'j de winterdag hebben de voegels d'r wel baot bi'j. Van de meitied tot diepe in de haast bluuit d'r van alles en dan is d'r veur alderhaande voegels voer te vienen. Opvalend

bin de veul boswallen in de vallei, een prachtig ofwisselend laandschop. 'D'r is now veul meer bos as in mien jeugd,' zegt Freddie. 'In dit gebied was opa zien laand, een laand van greidevoegels, waor de gritten et hoogste woord hadden. Deur de mederne laandbouw is d'r gien gritte meer te zien. D'r bin ok nog mar vier of vuuf spannegies kiewieten. Ze verdwienen uut et mederne 'turbogrös' naor de maïs- en eerpellanen, mar elk jaor wo'n et d'r minder. Ie zien now wel aandere voegels, zoas bi'jglieks kwattels, fesanten, roodbosttepieten, roodbossies, gele bouwmannegies en nog veul meer. Zels et paepien is d'r te vienen. Kiek mar es in et voegelboek. Ie zien now ok veul meer renen as vroeger. Die hebben vreten genoeg an et hadde gruuiende turbogrös. Ie zien et, d'r is hier mar een betien roeg grös te vienen. De greidevoegels hebben gröslaand neudig dat rood en geel zicht van de zoerstaelen en de botterbloemen en gien grune biljatlaekens.'

We kieken ok nog evenpies bi'j de boerderi'je van de femilie Ter Schure, die op een polle ligt. 'Vroeger was daor nog heide, et hoogteverschil is nog dudelik te zien,' zegt Freddie. Et laandschop wodt hier op 'e kop zet veur de ni'je netuurinrichting van de vallei. Hier komt hi'j vaeke as gids veur groepen van schoelen. 'Ik laot ze de voegels, de waeterdieren en de insekten zien en perbeer ze dan inzicht te geven in de kringloop van de voedselpiramide. Veerder vertel ik ze wat over de kultuurhistorie van et gebied.' Ok op dat gebied is hi'j graeg doende, zo het hi'j bi'jglieks een groot pat van et maeken van de dörpsfilm in 2008 veur zien rekening neumen en het hi'j mitwarkt an et uutzetten van kuier- en fietsroutes. Vanof 1996 orgeniseert hi'j al de oolde-

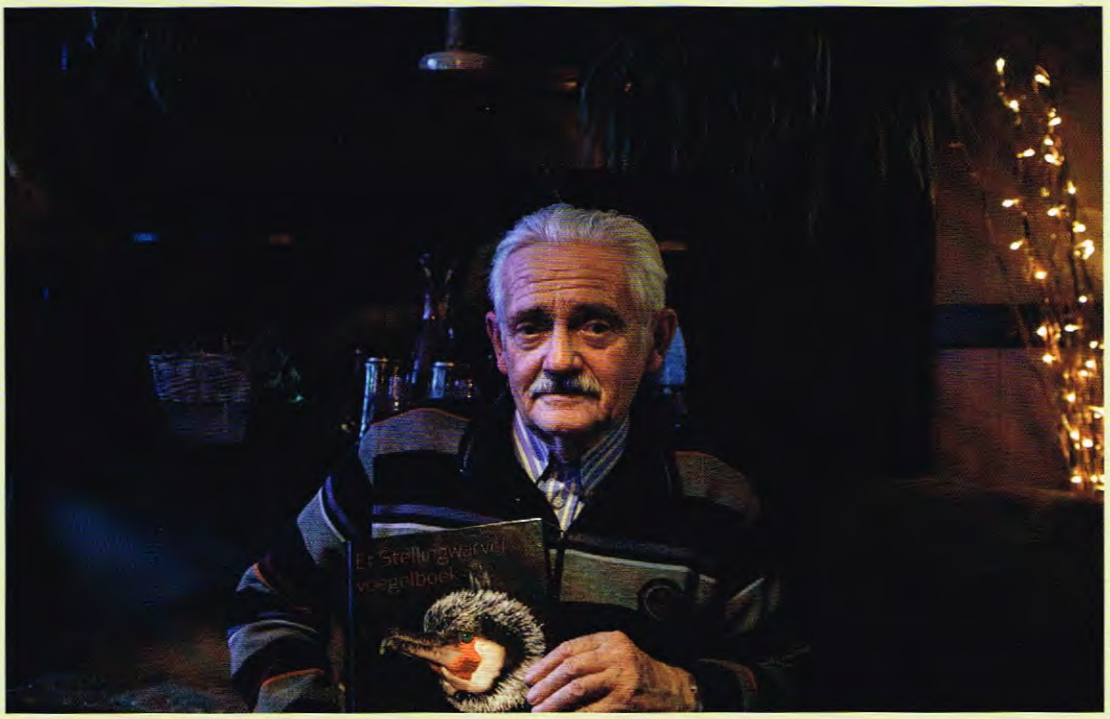

Veur Freddie zien ome Bertus (de Vries) was et aldereerste exemplaor van et boek. Deur him kreeg Freddie al op jonge leeftied hiel veul interesse veur de netuur en mit naeme de voegelwereld.

jaorskuier. Oflopen december wodde de 'battentocht' vanuut Berkoop daon.

Aj' bedaenken dat Freddie naost et voetbal, de naozorg en et gidsen ok nog artikels veur *De Ovend* schrift, en eerder ok nog veur de rebriek *Op 'e schöstienmaantel* in de *Stellingwerf*, en teksten maekt veur de *Flying Stars*, dan vraog ie je of waor hi'j de tied weg haelt om te warken. 'Ik warke vier daegen in de weke bi'j de DOMO in Beilen. Morgens om zeven ure bin ik d'r en dan kan ik aovens nog hiel wat doen in eigen tied. De laeste vuuf jaor doe ik laboratoriumwark, kontrole op bakterienen. Ie moe'n je drie keer verstrupen veurdaj' d'r in en uutkommen. Min of meer bi'j toeval bin ik in de zuvel terechtekommen. Ik hool van netuurlik tunieren en om nao de tuunbouwschoele now alderhaande tunen an te leggen en te onderholen waor as ik niks veur vuulde leek me niet goed. In de vekaansies warkte ik bi'j de botterfebriek in Wolvege en daor bin ik hangen bleven. Deur tal van fusies bin ik now bi'j de 13e febriek an et wark. Alle soorten wark he'k daon, ok et warken an de lopende baand, ie moe'n ommes wel an de kost kommen. Et warken in de mikrobiologie doe ik mit nocht, mar ik leef me uut in mien liefhebberi'jen.'

De Lendevallei: iene van de mooiste netuurgebieden in Stellingwarf.

In *Et Stellingwarver voegelboek* staon de Nederlaanse, de Latiense en de Stellingwarver naemen van de voegels. De Stellingwarver naemen bin niet altied zo bekend en et moet dan ok een hiel wark west hebben om dat uut te zuken. 'Ik bin naor meensken gaon van wie ik wus dat ze kennis van voegels hadden. Jammer genoeg kon ik mit goenend niet meer praoten. Zo hadde ik ok graeg overleg had mit bi'jglieks Wiebe Scheenstra. Zien twiedielige boek *Zwalken deur et Fries-Drentse woold* he'k wel bruukt. Ok aandere boeken he'k bruukt, veural et *Stellingwarfs Woordeboek* mar ok de drie dielen *Vogels in Friesland* van 1976 tot en mit 1979, *Huus op 'e Miente* van Fokke Middendorp en *Et Stellingwarver Plaanteboek* van Henk Jager. Dat laeste boek het oons op 'e gedaachte brocht *Et Stellingwarver voegelboek* te maeken.'

Et is een prachtig boek wodden, dat meensken die geven om laandschop, netuur en/of voegels van en in de Stellingwarven niet missen meugen. As Freddie en fotograaf Ruurd Jelle van der Leij niet zo jong weren, zoj' zeggen dat een levenswark voltooid is.

Jannes Westerhof

Fotograaf Ruurd Jelle van der Leij

Dat voegels een grote rolle speulen in et leven van Ruurd Jelle van der Leij is wel dudelik aj' in de huuskaemer kommen: prachtige inlieste voegelfoto's an de waand en vitrinekaasten mit biezundere opzette exemplaoren. En ondaanks dat hi'j drok gebruuk maekt van internet, staot d'r ok nog een hiele riegel voegelboeken. 'D'r is niet een dag zonder gebruuk van een naoslagwark,' zegt Ruurd Jelle. Hi'j maekte haost alle foto's veur *Et Stellingwarver voegelboek*. Ie vraogen je of hoe et meugelik is dat zoe'n jonge fotograaf zovule prachtige foto's maekt, want behalven de kennis van voegels die aj' dan hebben moeten, bin d'r ok duzenden uren neudig om al die foto's te maeken.

In 1995 hul Freddie de Vries in de schoele van Hooltpae een lezing mit dia's over de netuur in de omgeving. Et vul him op dat iene jonge uut groep 7 alle voegels kende die hi'j zien leut. 'Freddie sleurde mi'j, bi'j wieze van spreken, daolik mit et veld in,' zegt Ruurd Jelle. 'Al vanof mien dadde jaor, op 'e nekke van vader, keek ik naor voegels. Haost elke zundag deden we een rontien Braandemeer en zatten we een tied in de voegelkiekhutte. Vader is een echte netuurliefhebber en gaot ok graeg te visken en te eierzuken. In 1987 biwwe verhuusd van De Langelille naor Hooltpae, dichterbi'j de winkels en de schoele. Sund die lezing op schoele wodde Freddie mien lerer in et veld, van him leerde ik ok de plaanten kennen. Elke weke en tot vervelens toe, mar hi'j het me beïnvloed in wat ik mooi viene. Deur him vien ik bi'jglieks gaegel now prachtig, want hi'j vun dat zokke mooie pollen. Bi'j de winterdag luusterden we mit een man of vufe elk weekaende naor voegelgeluden op verschillende c.d.'s. In et veurjaor hadden we de roofvoegelweekaenden. Dan gongen we morgens vroeg al op pad bi'j kaasten en nusten langes. Hiel veul jaoren dee ik mit Freddie tegere an naozorg, een peer keer in de weke stokken zetten. Dat kost veul tied. Ok de kaasten van de karkoelen gongen we bi'j langes, de eerste keer om te kieken wat d'r in zat en de twiede keer om de leeftied te schatten en ze te ringen. Ik pluusde vaeke de braokballen uut. Dat dee ik ok mit de prooi van roofvoegels bi'j de nusten. Zo he'k een kollektie van twiehonderd soorten veren kregen. Zo staorigan wi'j' je kennis en appatte voonsten ok an aanderen weten laoten. Awwe wat biezunders in et veld zaggen, bi'jglieks een kwattel of een waetersnippe, zee Freddie dat ik dat mar deur mos geven aan Philip Zeinstra. Die schreef d'r dan een stokkien over in de *Stellingwerf*.

'Nao de v.w.o.-opleiding lag et veur de haand om biologie te studeren, mar daor had ik gien nocht an, dat leek me veul theorie. Gelokkig kwam d'r een ni'je studie op et Van Hall Instituut in Liwwadden: Kust en Zee. De ienigste in Nederlaand en nog mooi dichtebi'j ok. D'r weren mar vuuftien studenten en iederiene had een speciaole interesse, ikke voegels. Ik heb d'r meraokels veul leerd en prachtige stageplakken had. Ik heb nooit spiet had van die h.b.o.-opleiding. In augustus 2007 gong ik twintig weken naor Noorwegen veur de studie. Doe kocht ik veur et eerst een kamera mit twie leenzen. Tot die tied bruukte ik aandermaans apperetuur. Van doe of an wodde de fotografie belangriek veur mi'j.'
'Elke weke stuurde ik foto's uut Noorwegen naor bekenden uut de voegelwereld en

Foto boven: iesvoegel, onder: grauwe gaanzen.

dus ok naor Freddie. Mit him had ik altied kontakt holen en hi'j zee begin 2008 doe ik weeromme was: 'Daor moe'we wat mit doen!'

Hi'j kwam op et idee een voegelboek te maeken deur *Et Stellingwarver plaanteboek* van Henk Jager dat in 2006 verscheen. Ik vun dat we et dan hielemaole volledig maeken moesten mit foto's van alle voegels die in de Stellingwarven veurkwammen. Binnen een peer weken biwwe mit et idee naor Sietske Bloemhoff, de direkteur van de Schrieversronte, gaon en die was daolik enthousiast. Et idee van de kadestraole kaorten veur en aachter in et boek was d'r mitien. De netuurgebieden hebben we zels mit grote vette letters intekend. Alliend Vietnam ken ie niet? Dat is nog niet zoe'n oolde naeme. De opa van Freddie had in die streek niet zok best laand. Et is krek as in Vietnam, zee hi'j vaeke, in de tied dat de beelden van de Vietnam-oorlog op 'e tilleviesie kwammen en zo is die naeme d'r kommen. It Fryske Gea het die now ok op 'e kaorte staon.'

'Haost vier jaor biwwe mit et boek doende west. We mossen et iens wezen over de teksten en de keuze van de foto's. De foto's veraanderden tot et laeste toe en dan mos et onderschrift weer aanders. De pestvoegel is zels op de laeste dag nog veraanderd. Ie kriegen niet gauw ruzie mit Freddie en ok mit disse muuilike klus is dat niet ien keer gebeurd. Mit Sietske hebben we geweldig goed saemenwarkt. Veur et maeken van de foto's bin ik vaeke op pad west mit Mark de Vries, een volle neve van Freddie. Mark zorgde niet alliend veur de koffie, mar zorgde veur van alles en nog wat en maekte ok foto's. Zo zatten we een keer een peer uur te waachten om een koekoek op een dampaol te fotograferen. Doe de koekoek d'r eindelik op zat gong de kamera stokkend. Mark zat naost me en zien foto staot now in et boek. Ok Mark ken ik al lange, want hi'j was mien leider bi'j et voetbal bi'j de junioren. We gaon hiel veul saemen op pad. We weren ok tegere doe we begin augustus veurig jaor op 'e pier van Holwerd de in Nederlaand slim zeldzeme dwargoele ontdekten.'

In de huuskaemer staon deuzen vol mit et ni'je voegelboek. Ruurd Jelle daenkt die te verkopen bi'j de veule lezings en ekskursies die hi'j hoolt en in de 'Gallerleij' in Wyns. Dat is de galerie waor schilderi'jen te zien binnen van de femilieleden Jan, Anneke en Feike van der Leij en foto's van himzels. In de gaastverblieven die bi'j de Gallerleij heuren komt nogal wat volk uut hiel Nederlaand dat mitgaot op de ekskursies van Ruurd Jelle in de Lauwersmeer. Op www.lauwersmeer.com bin de waarnemings van alle biezundere voegels te zien en an de haand daorvan maekt hi'j een plan veur de ekskursie. Ruurd Jelle daenkt niet dat et boek minder verkocht omdat et in et Stellingwarfs schreven is. 'Dat is gien perbleem, ok niet veur al die gaasten uut Braobaant en de Raandstad. Alle zesduzend exemplaoren van mien ansichtkaorten mit netuurfoto's bin bi'j slot van reken ok al verkocht.'

Dat is jammer, want ik wol nog een pakkien kaorten mitnemen. Gelokkig kan dat binnenkot weer, want d'r wo'n now 8.000 van drokt. Een goed teken veur de 'kust- en zee-ekoloog' die de kost verdient mit et maeken van foto's.

Veul wardering veur veurleesaktie Schrieversronte

Foto boven: Mark van Veen las veur in Lycklama Stins, Wolvege.
Foto onder: Henny Spijksma las veur in Berkenstede, Wolvege.

Op 27 en 28 december wodde weer op 26 plakken in de verschillende verpleeg- en zorginstellings in de beide Stellingwarven én in De Menning in Wilhelminaoord in et Stellingwarfs veurlezen. An die jaorlikse aktie, die deur de Stellingwarver Schrieversronte orgeniseerd wodt, doen alle keren roem twintig vri'jwilligers mit. D'r wodt veurlezen uut een speciaole veurleesmappe die veur de akties saemensteld is, mar bi'jglieks ok uut et boek *Decemberverhaelen* van Jouk. De aktie van de Schrieversronte, daor ommeraek veul wardering veur is, is onderhaand een jaorlikse tredisie wodden. In 2013 wodt de aktie veur de vuufde keer holen en zal d'r daoromme een extra feestelik kleurtien an geven wodden.

Lily Köhler

Regionaole identiteit

Jaoren herwerts... doe in 't noorden van oons laand et leven nog hiel simpel en ienvooldig was, trouwde de boerezeune van et iene dörp mit de boeredochter uut et ere dörp en wodden ze, krek as heur oolden, boer en boerinne.
Heur identiteit ston al vaaste.
Jaoren herwerts... doe de schoelemeester mit pette en oorkleppen op, waarme haansken an en de schoeletasse mit broodtromme onder de snelbienders van zien pakkiesdreger de winterkoolde weerston om naor schoele te fietsen, ston zien identiteit vaaste.
Vol eerbiedige schroom reupen de kiender: 'Dag meester Tjepkema', as ze him ankommen zaggen en stopten mit ballegooien.
Jaoren herwerts... Doe iederiene nog zweeg as domenee veurbi'jkwam, die wat et geleuf anbelangde de karke graeg in de midden hul, behalven as zien protestaanse geleuvige trouwen wol mit een kattelieke, wus hi'j wat hi'j weerd was.
God was de Schepper van hemel en eerde en perbeer daor as nietig meenske mar es veraandering in te brengen.
Mar doe nao de Twiede Wereldoorlog, in de jaoren '60, Nederlaand zien sluzen waegenwied eupengooide om de ekenomische welveert naor binnen stromen te laoten kwam d'r veraandering.
Tillefoon, tillevisie, mobiele tillefoon, internet... treinverkeer, autoverkeer, vliegverkeer.
Hoe beholend de meensken in de noordelike perveensies ok perbeerden te blieven, ok zi'j sleugen ni'je wegen in.
De boerezeune gong studeren in Wageningen.
De boeredochter gong op een zoolderkaemertien wonen in Amsterdam om heur op et glibberige pad te begeven van de modeindustrie, en de onderwiezer schafte him een lillike ente an.
Now hi'j uut et straotbield verdwenen was gongen de kiender vrolik deur mit ballegooien as hi'j in zien autogien veurbi'jtufte en wodden ze de hieltied bertaoler. Ze nuumden him bi'j zien veurnaeme en reupen dat hi'j stom was.
De domenee keek angstvallig toe hoe 'zien' geleuvigen de Bhagwan en ere New Age bewegings aachternaolopen gongen, en zels begon hi'j ok te twiefelen an zien rotsvaaste geleuf as Oonze Lieve Heer wel echt beston.
Op zien zaachst zegd ontstonnen d'r lillike basten in de zielen van eerdernuumde personen die diepe sporen aachterleuten in heur identiteit.
Wat wel staonde bleef was de Noord-Nederlaanse identiteit.
As de iene Fries een ere Fries integen kwam in Santa Monica en ze raekten an de praot, dan kregen de Friezen rooie wangen van opwiening en vleugen de Fryske woorden de Amerikanen om de oren.
As de iene Grunninger naost de ere Grunninger ston te kieken naor een karnevalsoptocht in Rio de Janeiro en hi'j héúrde zien buurman Grunnings praoten dan schatterden ze et beide uut van 't lachen.
As de iene Drent naost een ere Drent de Spaanse flamengo daanste in Valencia en hi'j héúrde de Drentse spraoke, was d'r gien woord Spaans meer bi'j.
En as d'r een Stellingwarver op dezelde baank zat as een ere Stellingwarver in et Olympisch Stadion in Peking en ze 'praotten' Stellingwarfs konnen ze gien Chinees meer heuren.
De Fries blift Fries praotten... ze zeggen dat hi'j stug is, mar slim betrouwber.

De Grunninger blift Grunnings praoten... ze zeggen dat hi'j zunig is, mar slim betrouwber.
De Drent blift Drents praoten... ze zeggen dat hi'j eerst de katte uut de boom kikt, mar slim betrouwber is.
De Stellingwarver blift Stellingwarfs praoten... ze zeggen dat hi'j koppig is, mar slim betrouwber.
Konklusie, meensken in de Noordelike perveensies hebben íén eigenschop gemien en dat is betrouwberhied.
Al verschillen ze in hiel vule opzichten van mekeer, onder eren de tael, disse unieke eigenschop geft de Noorderling een stempel waor hi'j groots op wezen kan.
In et woordeboek van Van Dale staot: *Identiteit... bewijzen dat men de persoon is waar men zich voor uitgeeft.*
De Noorderling is lieke betrouwber as de baank.

ZO BETROUWBER AS DE BAANK???

Nee toch! Disse uutspraoke moe'we sebiet veraanderen. De baank het zien identiteit as perels veur de zwienen zonder schaemte votgooid.
In 't vervolg moe'we zeggen: 'Die man daor... Die is zo betrouwber as een Noorderling.
In disse roerige tieden heurt dat een stok geleufweerdiger.

Mooi Geitefokkedo veur Schrieversronte

Ok al mocht de Berkoper ooldejaorsklub Geitefok dit jaor van hogerhaand gien stunten uuthaelen, de klub zorgde d'r wel weer veur dat tal van instellings en instaansies in et dörp bliede maekt wodden mit een financiële bi'jdrege of mit een mooi kedo.
Veur de Stellingwarver Schrieversronte was d'r dit keer een slim praktisch kedo. De stichting kreeg een bladblaozer om in de haast now es op een wat makkeliker wieze al et daelevalende blad van de prachtige beukebomen veur heur gebouw mit vot te warken.
Bestuur en passeniel bin de jongen van de Geitefok hier slim daankber veur!

Slot-ienakteraovend Schrieversronte: in ien woord prachtig!

Op 14 december maekten 150 meensken de infermele ofsluting van et jubileumjaor van de Stellingwarver Schrieversronte mit. Et gong mitien ok om de achtste en laeste ienakteraovend, die dat jaor orgeniseerd wodde. Aenlik zol de laeste ienakteraovend in Berkoop holen wodden, mar omreden dat dörp zels nog gien geschikte akkemedaosie het wodde uutweken naor MFC 'De ni'je Stienze' in Ni'jhooltpae.

De eerste ienakter wodde fleurig, kundig en mit vaosie speuld deur tenielploeg TZN van De Hoeve. Et gong om de speciaole jubileumienakter 'Veertig jaor. Et fesien', die schreven wodde deur Harmen Houtman. De van Ni'jhooltpae ofkomstige schriever zol laeter op de aovend daorveur nog in de bloemen zet wodden deur Schrieversronte-veurzitter Ype Dijkstra.
De twiede ienakter die speuld wodde was 'De schriever veur et dörpsbelang' van de Friese schriever Trinus Riemersma. Sjoukje Oosterloo zorgde een jaor of wat leden veur een veurtreffelike Stellingwarver vertaeling. De bekende tenielploeg 'De Hoek van Zevenwouden' van Berkoop brocht

Frank Olyslager (links) en Gerrit Bosma van de tenielploeg uut De Hoeve.

Sjoukje Wouda, Frank Olyslager en Gerrit Bosma van De Hoeve speulden mit in de jubileumienakter 'Veertig jaor. Et fesien'.

et stok onder regie van Fenna Bruinenberg van Oosterwoolde op een grandioze wieze naor veuren. Zonder ok mar ienkeer te stoeken en zonder souffleur wodde de hilarische ienakter 'levensecht' opvoerd mit tal van speulders midden in et pebliek en mit een glaansrolle veur Lute Winters die 'schriever Turkstra' uutbeelde.

Tussen de bedrieven deur zorgde et Onderdukerskoor van Berkoop veur sfeervolle zang. Et manludekoor het dudelik veul plezier in et zingen mit mekeer.

Oefenen dot et koor ok veural veur de gezellighied, zo wodde verteld en alliend as de 'r' in de maond is. Et koor hadde daoromme neffens SSR-veurzitter Ype Dijkstra, hi'j prissenteerde de aovend, ok wel 'Et levertraonkoor' hieten kund. An et aende van de aovend gaf de zichtber genietende Schrieversronte-veurzitter an dat zien jubilerende klub op een geweldig jubileumjaor weerommekieken kan.

De Ovend in plestiek...

De Ovend wodde jim dit keer veur et eerst toestuurd in plestiek. En, mitien veur alle dudelikhied, plestiek dat niet schaelik is veur et milieu! De Ovend wodt now mitien ok rechtstreeks deur oonze drokkeri'je Telenga in Franeker naor jim toestuurd. Ien en aander is goedkoper en de meensken op kantoor kun de tied die ze eerder bestededen an et verzendklaor maeken van De Ovend now bruken veur ere zaeken.

V.l.n.r.: Jan Punter, Kees en Gerrie Koopstra.

Veur et versturen van De Ovend was d'r liekewel ok jaorenlaank alle keren de trouwe hulpe van drie vaaste inpakvri'jwilligers: Gerrie en Kees Koopstra uut Else en Jan Punter van Oosterwoolde. Nao et inpakken van et laeste nommer van 2012 wodde daoromme onder et genot van koffie en gebak daor even bi'j stillestaon. Gerrie, Kees en Jan kregen uut hanen van buroredakteur Sietske Bloemhoff butendat as daank een aorighied mit naor huus.

Harmen Houtman

Een protte weten

Een protte weten maekt (soms) niet gelokkig. D'r bin nogal wat meensken, die vule weten willen. De media stoppen je van alle kaanten kennis toe. Ie kun te kust en te keur aj' argens ni'jsgierig naor binnen.
As we weerommekommen van een langere vekaansie het buurvrouw, die op oons huus past, de kraanten netties op een staepeltien legd. Die uut oonze kontreinen op iene en de Liwwadder op et ere. D'r is in de tuun zoemers niet alliend een protte veraanderd, mar veerder om je henne ok nogal wat. Zoks wi'k graeg weten.
Et is trouwens wel es lekker om op vekaansie in et butenlaand gien Nederlaanse kraante te kopen of et wereldni'js niet te volgen. Ok al kuj' daor haost niet an ontkommen. De laeste keer dawwe dat niet ontlopen konnen was op Sardinië. Morgens op 'e tillevisie in et hotel zaggen we beelden van een eerdbeving. We verstonnen niet waor dat west was en ik docht dat et om een herhaelingsbeeld van een veurige beving gong. In de loop van de dag zaggen we op et scharm dezelde beelden en de juffer die et drinken brocht vertelde oons dat et een ni'je was in de buurt van Emilia-Romagna bi'j Bologna. Doe we in juli 2008 in Kroatië weren heurden we op 'e tillevisie wat over Karadzic. Vanzels begrepen we dat bericht ok niet hielemaole. In de loop van de dag dee blieken dat hi'j oppakt was in een bus. Een grieze baord, een brillegien en een dikke bos haor mit een knottien hadden him jaorenlaank onherkenber maekt. We kochten op 23 juli de kraante SATA 24 en konnen alliend mar naor de foto's kieken. Et ni'js pakt je onherroepelik, waor dan ok.

Van teveuren ni'js te weten over plakken waoj' henne gaon kan je onzeker maeken. Een weke veur je vertrek heuren daj' naor Samos gaon waor grote bosbranen binnen, maekt je onzeker.
As de reize tóch deurgaot daenk ie an een half verbraand eilaand, mar zoks vaalt dan vaeke wel mit. Ie zien alliend de votsmeten wasautomaten dudeliker tussen de aske-grieze boomstammen liggen. Media lieken pattie aekelige dingen groter te maeken dan ze in warkelikhied binnen.
Ni'js dat komt van plakken waoj' west binnen trekt je andacht in 't biezunder. Et jaor naodat we in Ruslaand west weren veurkwam Jeltsin een coupe. In augustus 1991 stapte hi'j op et Rooie Plein op een tank, et plak dus waor wi'j daorveur rondbanjerden. Et plein dat trouwens groter liekt omdat de Russische tillevisie bepaolde leenzen bruukt.
Niet lange nao oons bezuuk an Madrid was daor de anslag op een trein die stesjon Atocha binnenree. Wi'j hadden et mooie gebouw mit zien geweldige hal bewonderd. Indrok op oons maekten de palmbomen in de grote hal. Zoks weet ie niet van teveuren.
De kraanten die mien buurvrouw op et aanrecht klaorlegt maeken me ni'jsgierig. Aenlik wi'k ze allemaole lezen. As et mooi zoemerweer is bliekt dat nogal es een klus. Al mit al zit ik somstieden weken in die oolde kraanten om alles te lezen en uut te pluzen. Ik kan ze niet an de kaante gooien zónder ze te lezen!
Et is waor dat et ni'js van gister dat van vandaege rap inhaeld, mar dan bin d'r nog hieltied de kollums, de aachtergrondstokken en de vraoggesprekken die ik lezen wil. Vanzels hej' je veurkeur van onderwarpen en die moej' dan ok uutkiezen. As ik tied hebbe interessere ik me veur een hiele protte zaeken.
As ik zie wat d'r veur de tillevisie komt dan kan ik soms haost niet kiezen en moet de video mar weer an. Vervolgens vraog ik me weer of as d'r wel tied is om zoks laeter te bekieken.
As ik op internet een belangriek onderwarp zie, dan bin ik ok ni'jsgierig naor de onderwarpen die d'r boven of onder staon.
Waoromme willen we aenlik zovule weten? Omdat we graeg mitpraoten willen. Et is toch mooi aj' morgens op je wark kommen en et laeste ni'js van Teletekst vertellen kunnen. Omdat bi'j oons op de warkvloer de radio niet anstaot wodt mi'j nao de arbeid soms groot ni'js verteld, waor ik verbaosd van stao. Bi'j diskussies is et goed om wat aachtergrond te weten om zodoende je miening vormen te kunnen. Om veur en tegen goed tegen mekeer of te wegen. Pattietoeren is et technisch haandig om bepaolde zaeken te weten. Want dot de oolde wasmesiene et niet meer dan is et haandig om wat over een ni'je te lezen. Hej' een boekebon dan is et goed te weten wat d'r de laeste weken ni'j uutkommen is. Info blift een belangriek ding.
Mar... wat kuj' ontholen van alles waj' te weten kommen? Van zaeken die je biezunder doende holen zal best hiel wat hangen blieven. Deur studie is liekewel vaastesteld dat we een weke nao et lezen van dingen alweer negentig percent vergeten binnen. Veur et heuren is dat tachtig percent. Zien we bepaolde zaeken dan is et onthoold nao zeuven daegen nog mar dattig percent. Heuren én zien we toegelieke dan kan et percentage oplopen tot vuuftig percent. Aj' een stok tekst bepraoten mit een aander dan schient d'r meer hangen te blieven, zoe'n vuvenzeuventig percent. Dan is d'r dus nog mar iene weke veurbi'j!

Is et belangriek daj' weten dat de Dom in Urecht niet 111 mar 112 meter hoge is? Dat in 1877 definitief besleuten wodde tot et kanaliseren van De Kuunder? Dat de winner van et Eurovisie songfestival 2009 de Noorse Alexander Rybak is? Dat Huub van der Lubbe de zanger van De Dijk is en Marinus van der Lubbe de Rieksdag in 'e braand zette? Nee, dat is niet van belang. Want aj' zels zanger binnen dan onthool ie dat zonder muuite. Aj' je doende holen mit geschiedenis dan weej' dat jaortal van De Kuunder.
Mar waoromme blift de meens dan toch zo ofgrieslik ni'jsgierig?

OTTO, HEER VAN BUIL

DEUR: FRANK SPIJKERS

DE SNI'JMAN

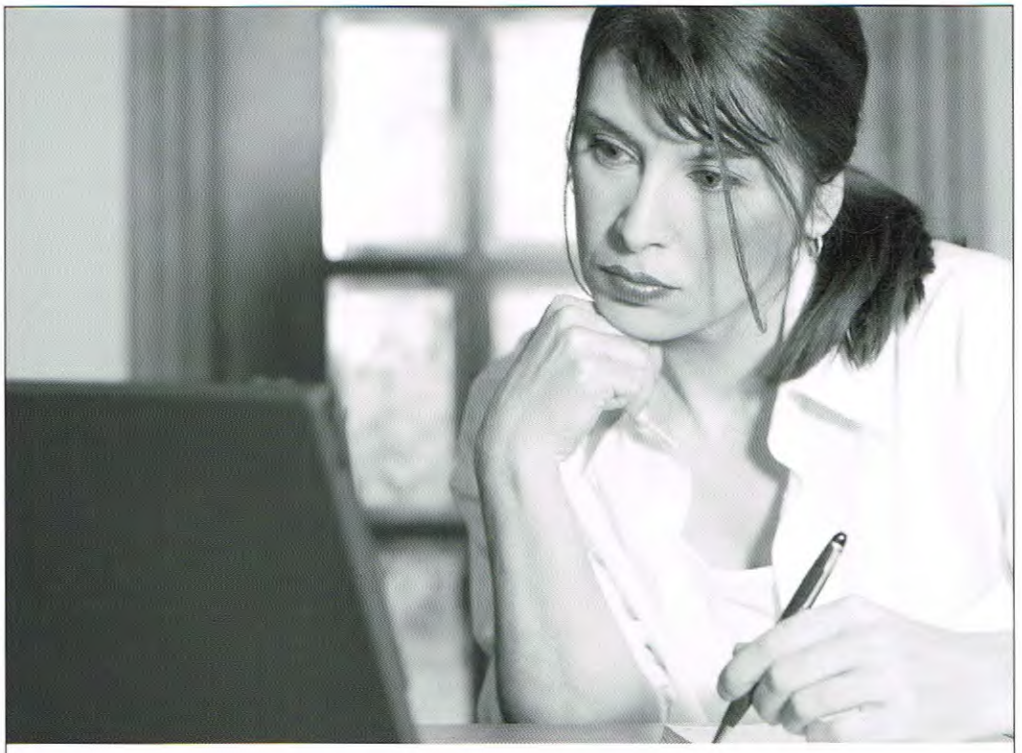

"die liquiditeitsprognose is wel arg zunnig, een second opinion kan daenk ik gien kwaod"

...as jow MRW Accountants inschaekelen...

...staon jow d'r nooit alliend veur!

MRW Accountants

DE GEDIEK
T 0513 - 46 91 30
F 0513 - 46 21 24

SNEEK
T 0515 - 42 98 00
F 0515 - 41 78 11

WOLVEGE
T 0561 - 61 67 15
F 0561 - 61 39 76

www.mrw.nl - info@mrw.nl

WI'J PRINTEN

kleine oplaogen veur kleine priezen!

KLEUR

VESITEKAORTIESTIEDSCHRIFTENSTRUJ-
BILJETTENA3POSTERSUUTNEUDIGINGS
MENUKAORTENKLUBBLAEDEN
PERSONALISEERDEMAILINGS
ETIKETTENFOOLDERSBROCHURES
BADGESPRENTBRIEFKAORTEN

ZWAT-WIT

TELENGAMEDIA

DROKWARK \ TEXTIELDROK \ ONTWARP \ DTP \ SIGN

De Kuinder 1, 8444 DC Et Vene, till. 0513-630630 www. telengamedia.nl